

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. Secunda pars nostræ conclusionis probatur secundo & tertio Argumento
quibus amplius declarantur dicta.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

SUBSECTIO III.

Secunda pars nostrae conclusionis probatur secundo, & tertio argumento, quibus amplius declarantur dicta.

112 Secundo principaliter probatur nostra conclusio, quia paternitas Petri, v. g. (& idem est de relatione ignis producentis alium) quæ est relatio mutua, habet pro formali termino esse genitum absolutum, & non filiationem: ergo aliqua relatio mutua non terminatur ad respectivum, sed ad absolutum. Probatur antecedens, illud habet pro termino relationis paternitatis ut quo, quod formalissime respicit, ut quod Pater; sed Pater respicit formalissime ut quod esse genitum, & non filiationem ex vi talis paternitatis: ergo paternitas habet pro termino formali esse genitum absolutum, & non filiationem.

113 Minor in qua est tota difficultas sic ostenditur, illud respicit ut quod Pater, & ad illud refertur formaliter, quod est productum ab ipso per originem viventis à vivente in similitudinem naturæ specificæ, & non quod non est à se productum; sed genitum in Paulo, & non filiatum, est productum à Petro per originem viventis à vivente: ergo genitum ut genitum, & non filiatum est terminus formalis Patris: maior subsecutione, antecedenti probata est, ideo enim homo non potest respicere, ut Pater arborem, quia Pater non genuit arborem, nec produxit illam origine viventis à vivente in similitudinem naturæ specificæ, & ratio evidens est, quia causa ut causa debet respicere suum effectum, & non id, quod non est effectus illius; sed Pater est causa geniti ut geniti, & non filiationis: ergo genitum, ut genitum est terminus illius, & non filiatum; minor illa sic probatur, quia Pater est species causæ efficientis, ac proinde convenit cum alijs causis efficientibus in esse producentis per actionem, differt tamen ab illis, quia producit per talem actionem, quæ est origo, seu generatio viventis: atqui species causæ efficientis est vera, & formaliter causa, & causa dicitur talis respectu illius, quod producit, & non respectu illius, quod non producit in genere causæ efficientis: atqui Pater producit per propriam actionem quæ generatio est, genitum, & non filiationem: ergo Pater est causa geniti, ut geniti, & non filiationis: consequentia illa sic probatur, quia ille est terminus formalis alicuius relationis, qui respicitur à relatione formaliter, & ad quem refertur talis relatio formaliter; sed Pater refertur ad genitum, & non ad filiationem; ergo genitum est terminus, & non filiatum relationis paternitatis: maior est evidens, ut ex terminis patet, minor sic probatur, quia pater ea ratione refertur ad aliquod, quia genuit illud, & produxit ipsum per generationem, nisi enim genuisset illum, non referreretur ad ipsum paternitate: unde id ad quod refertur formaliter, relatio transcendentalis generationis tanquam ad id, quod productum est per ipsam, refertur relatio prædicamentalis resultans ex vi talis generationis tanquam ad purum terminum, ut supra docui: ergo si generatio refertur tanquam ad terminum productum ad substantiam

R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

geniti quia illa producitur per generationem, & non filiationem: ergo ad esse substantiæ genitæ, & non ad filiationem refertur immediate, & formaliter paternitas, quæ est relatio prædicamentalis resultans ex vi relationis transcendentalis generationis, fundamentum enim est prius relatione, & relatio refert fundamentum ad id quod est simul cum fundamento; sed quod est simul cum fundamento paternitatis est substantia genita: ergo fundamentum paternitatis refertur ad substantiam genitam per paternitatem; sed in Patre nihil præcessit in ratione fundamenti, præter substantiam Patris, & actualement generationem: ergo homo generans, quia genuit refertur: ergo refertur in ratione causæ ad effectum, qui est substantia hominis geniti.

114 Quod autem substantia geniti, & non filiatum sit producta per generationem à Patre, est manifestum; de substantia enim geniti nulla dubitatio est, tum quia id producitur à Patre, quod ex vi generationis Patris accipit esse actuale, & transit de statu possibilitatis ad statum actualitatis; sed ex vi generationis substantiæ Patris, v. g. Petri Paulus secundum substantiam propriam accipit esse actuale, & transit de statu possibilitatis ad statum actualitatis: ergo substantia Pauli producitur per generationem à Petro patre, tum etiam quia id producitur per generationem quod afficit generatio, & constituit in esse geniti; sed Paulum secundum substantiam afficit generatio Petri, & constituit in esse geniti; & ideo Paulus quatenus est hic homo substantialiter, & essentialiter, est genitus à Petro: ergo. Tum denique, quia id producitur à Patre per generationem in quo resultat filiatum, & per filiationem refertur ad Patrem, & constituitur per filiationem in esse filij; sed Paulus secundum substantiam refertur ad Patrem per filiationem, & constituitur in esse filij à filiatione, quæ resultat in substantia ipsa Pauli: ergo sine vlla dubitatione dicendum est, esse substantialem Pauli generari à Petro, & produci per generationem ab ipso.

115 Quod vero filiatum ipsa non producat per generationem à Petro, sic demonstratur, quia filiatum est relatio, quæ fundatur in substantia genita Pauli à Petro, & non in ipso Petro generante Paulum; sed relatio fundata in aliquo, producitur, aut dimanat à fundamento, in quo fundatur adæquate, & totaliter, minimeque efficitur, neque efficienter producitur à termino; solum enim specificatur ab illo, & positio termini est necessaria ad efficientiam totalem fundamenti in relationem; unde relatio tanquam à totali causa emanat à fundamento solum posito termino; & ideo ait D. Thomas, relationem non à termino, sed à fundamento fluere, alias relatio similitudinis, quæ resultat in Ioanne Nespoli per positionem alterius albi in India Orientali, & si longius vis in spatijs imaginarijs, produceretur efficienter ab existente supra caelos, quod est falsissimum, & summum absurdum, quia nulla creatura est quæ habeat tam late patentem sphaeram activitatis, nam eo modo est limitatio sphaeræ activitatis quo est limitatio, & determinatio perfectionis agentis; sed Pater est terminus filiationis, & nullo modo est fundamentum illius: ergo filiatum, quæ est in genito, & constituit illum filium, non fit efficienter, nec producitur à Patre: sed potius dimanat,

C c c c c manat,

manat, & fluit à genito, unde neque filiatio, nec filius reduplicative ut talis est effectus Patris, licet simul tempore, & duratione sint genitum, & filius in Paulo.

116 Exemplo manifesto hoc declaratur, licet B. Virgo in ipso instanti suæ productionis, & conceptionis fuerit grata, sancta, & gloriosa, ut pia opinio fert, nihilominus non fuit formaliter producta, ut grata, sancta, & gloriosa à suis parentibus, sed solum à Deo supernaturali auctore. & tota ratio est, quia licet parentes per generationem produxerint B. Virginem, in qua datur gratia sanctificans, & gloria, nullo modo produxerunt ipsam gratiam, & beatitudinem in Virgine, quia hæc à Deo auctore supernaturali infuse sunt, & gratum ut gratum reduplicat supra gratiam, unde qui non producit gratiam formaliter, non est causa grati quatenus grati reduplicative, sed licet pater producat substantiam geniti, nihilominus non producit per generationem relationem filiationis, quia hæc resultat, & dimanat ab ipsa substantia geniti: ergo pater non est causa filiationis, ac per consequens filij, ut filij reduplicative, sed pater solum refertur per relationem paternitatis tanquam ad terminum formalem ad id, ad quod refertur per generationem tanquam ad terminum productum: ergo pater refertur per relationem paternitatis, non ad filiationem, sed ad substantiam geniti; sicut parentes Virginis non referuntur per relationem paternitatis, & maternitatis ad gratiam, sanctitatem, & beatitudinem Virginis, sed ad substantiam Virginis: quia per generationem naturalem non produxerunt gratiam, & gloriam Virginis sed solum substantiam naturalem illius.

117 Sed demus, patrem producere per generationem non solum substantiam geniti formaliter, & immediate: sed etiam filiationem ipsam: ergo Pater per paternitatem referretur non solum ad filiationem, sed etiam ad substantiam geniti, à fortiori: quia pater in tantum refertur relatione paternitatis ad aliquem terminum, in quantum genuit illum terminum, & produxit ipsum per generationem: atqui non solum produxit per generationem relationem filiationis: sed à fortiori principalius substantiam geniti: ergo à fortiori, & principalius respicit formaliter substantiam absolutam geniti, licet etiam alioquin respiciat filiationem: nam quod principalius producere intendit per generationem, est individuum simile in natura specifica, & essentialiter: atqui substantia geniti quatenus talis est similis in specie, & essentialiter generanti, quia filius ut filius ratione filiationis potius opponitur relative patri, quam assimiletur ipsi, ratione oppositionis relative, & formalis quæ versatur inter relationem paternitatis, & filiationis: ergo potius, & principalius respicit substantiam geniti quam filiationem, quia pater respicit principalius effectum, ut effectum per generationem: ergo velint, nolint adversarij, debent concedere relationem mutuum, uti est paternitas, terminari ad absolutum.

118 Respondent aliqui, distinguendo illam propositionem, pater respicit effectum ut effectum, vel productum ut productum per generationem à se, si ly *ut effectum* reduplicet rationem formalem, negant illam, si vero reduplicet conditionem, concedunt illam: itaque asserunt, rationem formalem terminandi esse filiationem, ut

filatio est, conditionem vero esse rationem effectus.

Sed contra primo, omne illud quod distinguitur unum ab alio essentialiter non est conditio, sed ratio formalis: ergo ratio effectus non est conditio respectu paternitatis, sed ratio formalis terminandi: Antecedens est certissimum, quia omne quod distinguitur, est forma, vel per modum forme, ut patet in omnibus obiectis, & specificantibus, alias quilibet posset dicere, quod in scientia obiectum formale non esset ratio formalis, sed conditio, & quod obiectum materiale sit ratio formalis; v. g. directionem esse conditionem, & actus intellectus esse rationem formalem specificandi Logicam, & distinguendi illam à Philosophia, quod est ridiculum, & ratio est manifesta, quia omne illud, quod distinguitur eo modo quo distinguitur, dat esse quia quælibet res distinguitur essentialiter per suum esse: ergo quod dat esse, eo modo quo dat illud, distinguitur: probatur prima consequentia; ratio effectus distinguitur unam relationem ab alia formaliter, & essentialiter ex parte termini: ergo ratio effectus non est conditio sed potius ratio formalis ex parte termini. Probatur Antecedens; relatio primi, & secundi generis conveniunt in ratione relationis mutue, & differunt essentialiter & formaliter, quia relationes secundi generis sunt relationes causæ, & effectus: ergo ratio effectus distinguitur unam relationem ab alia. Probatur consequentia; ratio relationis mutue est ratio generica; sed ratio generica non distinguit unam speciem ab alia: ergo ratio mutue relationis non distinguit unam relationem ab alia mutua: maior est certissima in sententia adversariorum, minor est evidens; ratio enim conveniendi formaliter non est formaliter ratio differendi: sicut v. g. homo non distinguitur ab equo formaliter per animalitatem, sed per rationalitatem, & ratio est, quia differentia est, quæ distinguit formaliter non autem genus; sed ratio relationis mutue est genus quasi subalternum respectu relationum primi, & secundi generis: ergo ratio relationis mutue non est ratio differendi formaliter: ergo tantum est ratio effectus, vel causæ id quod formaliter distinguit, quia non est dabilis alia ratio in relatione secundi generis, ut sic: ergo ratio causæ, vel effectus est ratio formalis ex parte termini relationis secundi generis ut sic: ergo ratio effectus respectu paternitatis non est conditio, sed ratio formalis: pater consequentia, ratio causæ, vel effectus respectu relationis secundi generis non est conditio, sed ratio formalis: atqui paternitas est relatio secundi generis: ergo respectu illius ratio effectus est ratio formalis, & non conditio: ergo pater respicit effectum, ut effectum formaliter.

Vergetur, id quod est formale superiori alicuius, & non est conditio respectu illius, contrarium per differentiam etiam est formale respectu inferioris, & non conditio, quia quidquid convenit superiori eo modo quo convenit illi, convenit inferiori secundum illud axioma, Dicitur de omnibus, & inductione manifesta patet. Nam qui vivens non est conditio, sed potius prædicatum essentialiter, & formale respectu animalis contra dictum, illud vivens per sensibile non est conditio respectu hominis, sed potius prædicatum essentialiter formaliter conveniens homini, quia vivens contra dictum per sensibile est vivens sensibile, & vivens sensibile est animal formaliter, animal autem formaliter

Quæst. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 765

maliter non est conditio respectu hominis, sed potius prædicatum essentialiter formaliter conveniens illi; siquidem convenit homini ex vi definitionis formalis illius; homo enim formaliter sic definitur, est animal rationalis; quidquid enim ex vi definitionis essentialis formaliter convenit homini, non convenit homini ut conditio, sine qua non, sed potius convenit ut ratio formalis essentialiter constitutiva hominis.

121 Item, quia actio est ratio formalis constitutiva agentis ut sic, & non conditio sine qua non, contracta illa ratio actionis ut sic per differentiam generationis, & constituta per illam in esse generationis non est conditio, sine qua non respectu talis agentis, scilicet generantis, sed potius est ratio formalis constitutiva talis agentis in esse agentis; è contra quia approximatatio ut sic non est ratio formalis respectu agentis ut sic, sed potius conditio operandi, illa approximatatio particularizata non est ratio formalis, sed etiam conditio respectu talis agentis.

122 Tandem quia intelligibile ut sic, seu veritas ut sic ex parte obiecti intellectus, ut sic non est conditio, sine qua non tale obiectum terminet cognitionem, intelligibilis ut sic singularizata, videlicet intuitivè, abstractivè, &c. non est conditio sine qua non, sed potius ratio formalis constitutiva obiecti in esse intelligibilis à tali intellectu; sicut quia in sententia multorum Thomistarum non est conditio, sed ratio formalis movendi voluntatem ex parte finis esse apprehensum, similiter tale esse apprehensum non est conditio, sed ratio formalis taliter movendi voluntatem.

123 Ex quibus omnibus evidenter colligitur id, quod non est conditio, sed potius ratio formalis sive extrinsece, sive intrinsece respectu superioris particularizatum per differentiam non posse esse conditionem, sed potius rationem formalem respectu inferioris; sed relationi, ut sic secundi generis convenit, ut ratio formalis, & non ut conditio ratio effectus, vel causa ex parte termini, quia per rationem causæ, vel effectus distinguuntur formaliter relationes secundi generis à ceteris generibus relationum: ergo ratio causæ, vel effectus singularizata, & contracta per differentiam talis causæ, & effectus ex parte talium terminorum, non erit conditio, sed ratio formalis respectu talium relationum secundi generis inferiorum quidem relationis ut sic secundi generis; atqui paternitas est talis relatio secundi generis inferior respectu relationis ut sit, causæ ad effectum: ergo ratio talis effectus, id est producti per generationem ex parte termini paternitatis non est conditio sine qua non, sed potius ratio formalis terminandi.

124 Secundo contra, ille est terminus formalis aliquius relationis, quo ablato, & non posito, vel existente, aufertur relatio, vel non datur actualiter, & illo posito etiam ablatis alijs, ponitur relatio; sed ablata à filio filiatione, & persistente sola substantia genita, persistit relatio secundi generis: ergo substantia genita non est conditio, nec terminus materialis, sed potius terminus formalis, & ex alio capite nullo modo erit terminus formalis filiationis; maior est omnino cetera, nam relatio prædicamentalis essentialiter petit terminum formalem actualiter existentem ut supra probatum est, & concedunt adversarij. Probatum minor: ablata relatione filiationis manente substantia genita, manet relatio parentis, quæ est secundi generis: ergo, &c. Antecedens est certum in sententia Thomistarum, & vidimus supra sub-
sect. 1. nam B. Virgo dicit relationem parentis ad Christum Dominum; sed in Christo Domino solum datur substantia genita, & non datur relatio filiationis ad B. Virginem, quia Verbum divinum est incapax illius relationis, in quo deberet recipi illa relatio in sententia Thomistarum: ergo manente substantia genita, & non manente relatione filiationis, datur relatio maternitatis, quæ est secundi generis: ergo relatio secundi generis non habet pro termino formali relationem, sed potius esse genitum, quod est absolutum: patet consequentia, terminus formalis relationis prædicamentalis est essentialis relationi; sed relatio non est essentialis alteri relationi secundi generis: ergo relatio opposita, v. g. filiatione non est terminus formalis relationis parentis, & idem argumentum fit de alijs relationibus mutuis, ut est relatio identitatis Petri ad Christum Dominum, & relatio convenientiæ in esse substantiæ intellectualis completæ, quam dicit Angelus ad Deum, & quam dicit homo effectus ad ipsum Deum, in quantum Deus causa est ipsius, quibus relationibus non correspondet ex parte Dei aliqua relatio prædicamentalis, & nihilominus ex parte Angelis, & hominis dantur veræ, propriæ, & formales relationes prædicamentales.

Maiores probatur, omne illud à quo aliquid specificatur formaliter, est illi essentialiter, saltem extrinsece, sed relatio specificatur à termino formali: ergo est illi essentialiter saltem extrinsece.

Tandem, quia ut supra vidimus, terminus formalis relationis, ut sic primi, aut secundi generis contractus per differentias, est terminus formalis talis relationis primi, aut secundi generis; sed terminus formalis relationis primi, aut secundi generis ut sic non est necessario relatio, quia relatio ut sic primi, aut secundi generis non habet pro termino formali relationem, alias omnes relationes primi, aut secundi generis haberent pro termino relationem; (quia quidquid convenit positive superiori convenit omni contento sub illo) ut patet, esse falsum in relationibus Angelis, & hominis ad Deum, Virginis ad Christum: ergo non omnis relatio primi, aut secundi generis habet pro termino formali relationem, sed quædam sunt quæ habent pro termino relationem, aliæ autem absolutum, & relatio secundi generis habet rationem termini effectus, vel causæ abstractantis ab absoluto, vel relativo, &c.

Tertium argumentum principale ponitur.

Antequam ponamus hoc argumentum, supponamus in sententia Thomistica esse certum relationem specificari à termino formali, & omne specificativum debere esse prius specificato, quia est causa illius in sententia illorum, causa autem semper est prior suo effectui.

Tunc sic argumentor, ex communi illo prologo, posito fundamento, & termino, confurgit relatio; sed relatio paternitatis est vera relatio: ergo relatio paternitatis resultat, posito fundamento, & termino eius: ergo relatio paternitatis terminatur ad absolutum, & non ad relationem formaliter, & immediate probatur consequentia hæc ultima. Terminus, qui ponitur, ut confurgat relatio paternitatis, est prior ipsa relatione paternitatis.

Ccccc
nita

129 paternitatis, sed potius simul cum illa.
Quod autem esse genitum sit prius relatione paternitatis est manifestum (vnde erit manifesta prima pars illius minoris) nam quod est prius respectu alicuius est etiam prius respectu illius, quod est simul cum illo; sed genitum est prius filiatione, & filiato est simul cum paternitate: ergo esse genitum est prius paternitate. Deinde, quia generatio, quæ constituit generans extrinsece, est quæ constituit genitum intrinsece; quæ generatio est, quæ formaliter constituit utrumque, & in utroque formaliter reduplicatur; vnde licet substantia generans sit prior natura substantia genita specificative, non tamen reduplicative generans ut generans est prius genito ut genito, neque genitum ut genitum est posterius generante ut generante reduplicative, & formaliter; alias in ipsa generatione, quæ reduplicatur, & quæ constituit generans ut generans, & genitum ut genitum daretur prioritas, & posterioritas, quod est absurdum; quia idem respectu sui ipsius non est prius, & posterius, alias idem distingueretur à seipso. Vnde procul dubio dicendum est simul constitui genitum ut genitum, & generans ut generans; sed generans ut generans est prius paternitate, quia est fundamentum proximum, seu ratio fundandi paternitatem, ac proinde est causa ut resultet paternitas in generante, & causa ut causa est prior suo effectui; ergo genitum ut genitum formaliter, & reduplicative est prius ipsa paternitate: ergo genitum ut genitum est terminus formalis paternitatis.

Ve autem aduerſarij intelligant, & in prima fe-
quenter nos procedimus in hac, & in prima fe-
ctione eodem proloquio vſi ſumus ad probandum
vtramque concluſionem, ſcilicet quod aliqui re-
ſolutum tenentur ad relativum, & alii ad ab-
ſolutum, vt patet ex ſupra dictiſſima in relatione
ſimilitudinis, quæ reſultat in vna paternitate reſ-
pectu alterius paternitatis tenet proloquium, &
etiã tenet in oppoſitione paternitatis reſpectu
ſiliationis, & ſic de cæteris, quia ille eſt terminus
formalis

Quaest. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 767

formalis similitudinis paternitatis ad alteram paternitatem, & oppositionis paternitatis ad filiationem, quo posito cum paternitate simul est prius ipsa relatione similitudinis, & oppositionis, quae resultat in paternitate, sed altera paternitas, & filiatione ponuntur simul, & sunt prius, quam relatio similitudinis, & oppositionis resultent in paternitate respectu paternitatis, & filiationis, & ad positionem alterius paternitatis, & filiationis resultant duae relationes in paternitate, alia similitudinis ad alteram paternitatem, alia oppositionis ad filiationem: ergo terminus formalis similitudinis, & oppositionis dictae sunt paternitas, & filiatione; sed paternitas, & filiatione sunt relationes formaliter; ergo terminus formalis talium relationum sunt relationes formaliter: ecce quomodo ex illo principio, posito fundamento, & termino resultat relatio, tanquam ex prioribus causis talis relationis, concluditur nostra prima, & secunda conclusio.

SVBSECTIO IV.

Quantum argumentum principale ponitur.

¹³⁵ In vestra sententia una relatio sufficit ad plures terminos, & ideo una causa v. g. pater non respicit plures effectus, seu filios pluribus relationibus, sed potius vnica, & ideo asseritis vnum effectum vna relatione respicere plures causas, praecipue si sint subordinatae illae, vt creatura, & Deus v. g. dum concurrunt ad hominem producendum, ex quo sic argumentor, homo productus respicit vnica relatione indivisibili hominem, & Deum: sed illa vnica relatio terminatur ad absolutum respectu Dei, quia in Deo non est relatio, quae possit terminare talem relationem creaturae: ergo etiam terminatur ad absolutum respectu hominis generantis; pater haec vltima consequentia, quia vna, & eadem relatio non potest habere terminos formales specie distinctos, alias eadem relatio specie reali a seipsa distingueretur; nam ideo per vos supra, materitas Virginis distinguebatur specie, & essentialiter a ceteris relationibus paternitatis aliarum feminatum, quia ceterae relationes habent terminum formalem relativum, illa vero absolutum; sed haec eadem relatio, quae respicit Deum, & hominem generantem, habet terminum absolutum ex parte Dei, & relativum ex parte creaturae: ergo eadem a seipsa distinguitur specie, & essentialiter a parte rei, quod est summum absurdum, alias esset, & non esset eadem simul.

¹³⁶ Deinde, quia illa relatio non est libera, nec habet libertatem, vt vno modo respiciat hunc terminum, & alio modo illum; sed est forma naturalis, quae semper eodem modo procedit, ac proinde ad terminum eiusdem rationis debet tendere, quia vnica essentia vnicum, & eodem modo specificativum debet habere, & non formaliter distincta specificativa; atqui relatio illa est vnica formalissime essentia, & terminus est specificativus illius essentialis ex alio capite absolutum, & relativum formaliter sunt termini formaliter, & specie distincti, vt vos asseritis: ergo non possunt esse simul absolutum, & respectivum terminus formalis talis relationis; ergo vel solum debet esse absolutum, vel relativum in omnibus, quae terminant talem relationem; sed non est in

omnibus relativum, vt patet in Deo: ergo in omnibus est absolutum.

Tandem, quia illa relatio perfectissime conservatur habendo pro termino absolutum in Deo: ¹³⁷ ergo absolutum est terminus formalis illius, unde, & specificativum illius essentialis, & formale, quia res non potest conservari sine suo formali, & essentiali specificativo, in ordine ad quod habet totum suum esse essentialis, ita vt si specificatum petat actu existens suum specificativum, sine illo actu existente non poterit conservari, vt in exemplo quod supra adduximus de actuali visione corporea patet, & in vnione evidentius liquet, nam vnio nullo modo potest existere a parte rei, quin vnibilia actu existant: ergo si actu conservatur illa relatio sine eo quod corresponsdeat ex parte Dei terminus relativus contenta solum esse absolutum Dei, illud absolutum Dei erit formalis terminus, ex quo evidenter sequitur, esse per accidens, quod ex parte alterius termini, scilicet hominis generantis, detur relatio paternitatis, & sic talis relatio non est formalis terminus, nec formaliter existit in generante vt terminet relationem geniti, sed solum vt hominem generantem referat ad genitum.

Vrgetur, quia si ibi relatio paternitatis est ¹³⁸ formaliter terminus sine illa paternitate non posset conservari relatio filij in genito, vt patet ex supra dictis; sed hoc est falsum: ergo talis relatio paternitatis in generante non est terminus formalis relationis filiationis. Minor illa sic probatur, nam si per impossibile in homine generante impediretur relatio paternitatis, ita vt nulla daretur relatio paternitatis in generante, aut quia post eius resultantiam ipsam destrueret Deus, aut quia ipse sua potentia absoluta impediret resultantiam paternitatis, conservata entitate absoluta generantis, sine dubio relatio filiationis, aut effectus ex parte geniti posset ad illum terminari: ergo signum est, illas duas relationes solum concomitanter se habere, & non per formalem terminationem vnus ad alteram; nam si Deus qui est alius terminus, & aliud extremum illius relationis licet talis natura sit, qui non possit fundare relationem, nihilominus apte, & recte terminat illam: ergo quacunque ratione contigerit, alterum extremum manere creatura nimirum cum entitate absoluta, & sine relatione paternitatis, nihilominus erit sufficiens ad terminandam relationem geniti aut producti, est enim eadem ratio, nam quod vnum fundamentum sit aptum, necne ad fundandam propriam relationem, est per accidens ad terminationem alterius; unde si per intellectus praecisionem separaretur relatio a tali extremo, intelligitur manere aequae sufficiens, vt optime notat P. Suarez ad terminandam aliam relationem, ac illud extremum, quod non est capax relationis, Deus nimirum: ergo si absolutum sufficit in Deo, & non requiritur relatio ad terminandum relationem, signum evidens est in omnibus sufficere, imo solum illud esse formalem terminum, & ad terminationem per accidens esse relationem oppositam; nam conservato absoluto, datur terminatio licet non sit relatio, & destructo absoluto non datur relationis terminatio, licet conservaretur relatio, ad quod supponamus quoddam impossibile extrinsecum (quod a multis adversariis non vt impossibile, sed vt certum admittitur de facto) nempe quod relatio filiationis, vel paternitatis, v. g. sit res, & distincta